

Krigen 1940 - 1945

Tragedien ved Babij Jar

Noen dager etter at Ukrainas hovedstad Kiev var inntatt av tyske styrker i september 1941, ble alle jøder i byen oppfordret til å møte på et bestemt sted i byens utkant, like ved en kirkegård kl. 08.00 den 29. september. De

skulle bare ta med seg personlige papirer, verdisaker og varme klær. Nærmere 34.000 jøder møtte frem under trussel om at de ellers ville bli skutt.

Av IVAR JOHANSEN/NTB

De fleste trodde at de skulle evakueres fra Kiev. I stedet ble de alle i løpet av halvannet døgn skutt og begravet i en kløft — Babij Jar — ved siden av kirkegården. Stedet er blitt et symbol på tyskernes ufattelige grusomheter — først og fremst mot jøder — i Sovjetunionen.

Den utrolige råskapen ble utført av Einsatzgruppe C, en såkalt spesialkommando bestående av 150 mann fra Waffen SS som var opprettet for å «løse jødeproblemet» i øst. Det var mange slike spesialkommandoer i virksomhet på østfronten. De fulgte etter de tyske stridsavdelingene, og deres oppdrag var å iverksette en hemmelig ordre Hitler hadde utstedt i mai samme år om utryddelse av alle jøder, sigøynere, sinnssyke, «asiatiske undermennesker», rasemessige og mentalt «mindreverdige elementer» og funksjonærer i kommunistpartiet. Spesialkommandoene gikk grundig til verks, noe de viste i Kiev.

Massedrap med maskingeværer

De jødiske ofre ble samlet på kirkegården som var inngjerdet med piggetråd. De fikk ordre om å kle seg nakne og legge fra seg sine klær og eiendeler og ble deretter eskortert i tette rekker til Babij Jar, den store kløften utenfor kirkegården. Der ble de kommandert til å legge seg på magen i bunnen av kløften, og så ble de skutt med maskingeværer. Et lag jord ble skyflet over dem, og så ble neste pulje jaget ned i kløften og skutt. Det var menn og kvinner, små barn og gamle.

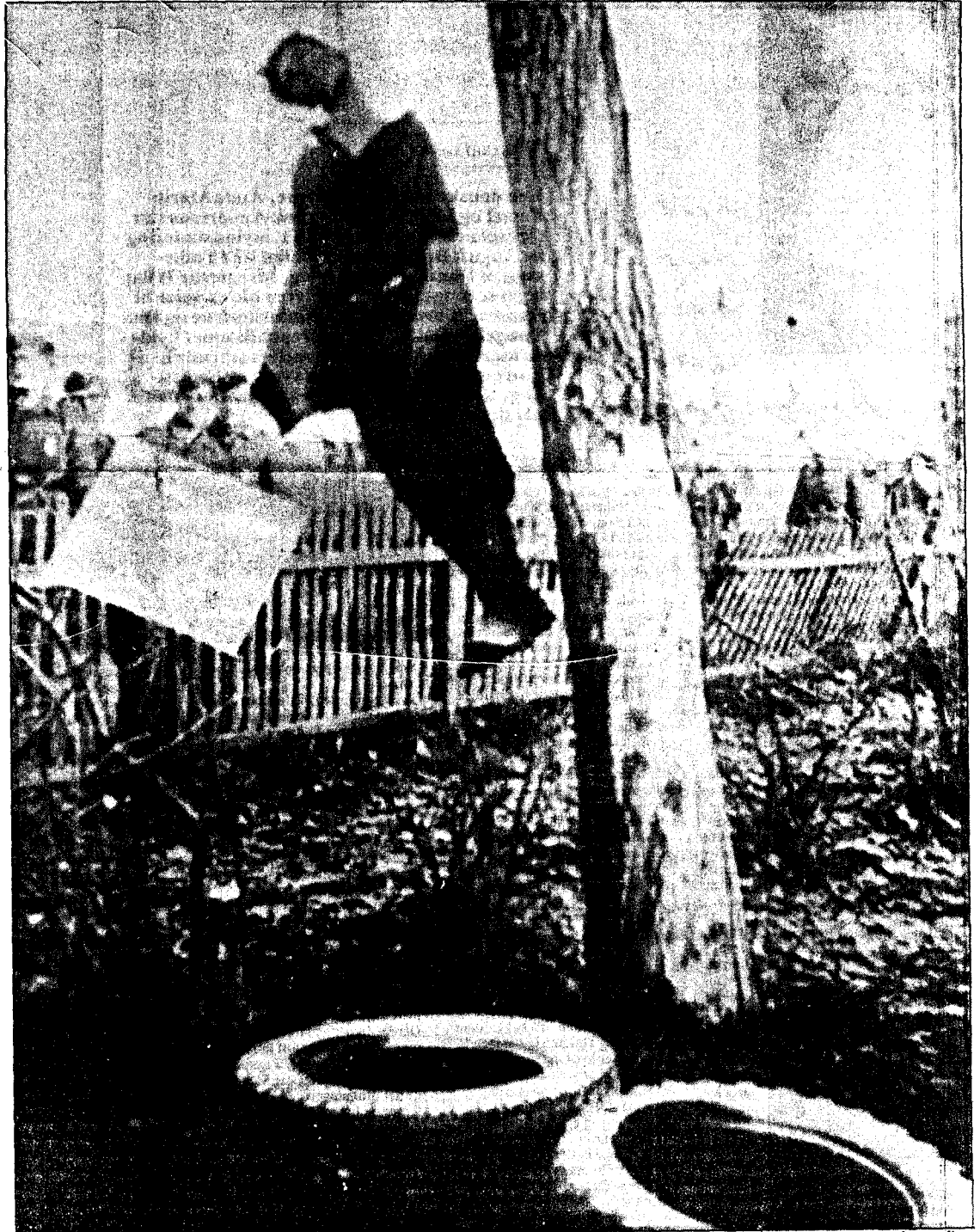
Det var en strevsom jobb for særkommandoen. Dens 150 medlemmer arbeidet i skift med å drepe, en time av gangen, og slik holdt de på i 36 timer. Til slutt ble kantene av kløften sprengt ut og dekket over den enorme likhaugen.

Slavearbeidere skjulte spor

I de to årene som Kiev ble okkupert av tyskerne, ble Babij Jar benyttet som sted for massehenrettelser. Ingen har nøyaktig tall på hvor mange som ble drept av SS-sonderkommandoen på dette stedet. Antallet går sannsynligvis opp i nærmere 200.000.

De fleste av dem var jøder, men det var også andre av «mindreverdige raser» foruten mange sovjetiske krigsfanger. Tyskerne forsøkte å skjule sine ugjerninger da de trakk seg tilbake på østfronten. I Babij Jar satte de slavearbeidere til å åpne massegravene og brenne likrestene. Kjempebålet brant i seks uker.

Massehenrettelser med maskingeværer var ikke den eneste utryddelsesmetode som ble benyttet. Mange sovjetiske kommunistfunksjonærer ble skutt eller hengt uten noen formaliteter etterhvert som de ble tatt til fange. Millioner sultet ihjel, enten under transport eller i leire, og jøder ble gasset ihjel.

Også på denne måten ble det gjort kort prosess med mange russere, jøder og andre «mindreverdige individer» under gjennomføringen av Hitlers hemmelige ordre om masseutryddelse i øst. (Foto: NTB-arkiv)

På denne måten mistet millioner av jøder, polakker og russere livet. Tyskerne tok omkring 5,5 millioner

sovjetsoldater til fange. Bare vel en million overlevde, og mange av dem døde etter å ha blitt sendt til sovjetis-

ke leire da de ble utlevert av tyskerne etter krigen. I tillegg døde flere millioner sovjetiske sivilpersoner som

var sendt til Tyskland som tvangsarbeidere. Hitlers ordre om masseutryddelse ble grundig gjennomført.